

GENTSE MEMORIEDAGEN: 10-11-12 SEPTEMBER

10 September 918

Dood van Boudewijn de Kale.

Deze 2e Graaf van Vlaanderen (Boudewijn II) regeerde van 879 tot 918.

Hij was de zoon van Boudewijn I en van Judith de France.

Hij trouwde met Elstrude, dochter van Koning Alfred van Engeland.

Hij behaalde verschillende overwinningen op de Noormannen. Zijn bijnaam "Karel de Kale" is misleidend, want hij was helemaal niet kaal. Hij droeg wel zijn haar kort, in tegenstelling met de andere seigneurs uit die tijd die het haar lang droegen. Ook toen was alles relatief.

Volgens Sanderus stierf hij in Gent, maar de teksten van Sanderus zijn voor gen halve cent te betrouwen. Hij stierf in het klooster van St-Bertin waarvan hij de seculiere abt was. Hij werd begraven in de kapel van de St-Pietersabdij.

10 September 1212

Dood van Eustache, 40e Abt van de St-Baafsabdij. (1208-1212)

Hij was een Gentenaar.

10 September 1419

Jan zonder Vrees wordt vermoord.

Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2002 - N° 4 - p. 249-250

10 September 1600

Inwijding van de kerk van Nonnenbossche door Bisschop Damant.

10 September 1707

Geboorte te Gent van Anna-Marguerite Van Reysschoot.

Dezelfde dag werd zij gedoopt in de St-Baafskathedraal.

Deze schilderes was de zuster van Pierre-Jean en van Emmanuel-Pierre.

Zij stierf te St-Michel op 26 Maart 1764.

Geen enkel werk van haar is bewaard gebleven, maar uit een kwijtschrift blijkt dat ze een aantal schilderijen restaureerde voor de Baudeloo-abdij.

10 September 1752

Karel van Lorreinen schiet op de Kouter de koningsvogel van de St-Jorisgilde af.

10 September 1826

Geboorte van Drieske Nijpers.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2003 - N° 4 - p. 257.

10 September 1832

Dood van Lieven De Bast. Hij stierf in enkele uren van de cholera.

Een van die zeer veel verdienstelijke Gentenaars die nu vrijwel vergeten zijn en totaal onbekend zijn bij het groot publiek.

Hij was o.m. zilversmid, graveur, medailleur.

Hij werd geboren op 2 Maart 1787 en was een neef van de gekende archeoloog Kanunnik Martin De Bast.

Zijn vader overleed toen Lieven nog zeer jong was. Een van zijn voogden bracht hem in contact met Pierre-Joseph Tiberghien, een van onze bekwaamste graveurs, in wiens atelier hij in de leer ging. Wanneer deze laatste in 1810 overleed nam hij de leiding over van dit atelier.

Zelf auteur van talrijke medailles en dus specialist in deze materie, werd hij aangesteld als Conservator van het Penningenkabinet van de Universiteit. Maar zijn horizon reikte veel verder dan enkel maar medailles en hij speelde een belangrijke rol in het Gents cultureel leven van die tijd.

Hij was een van de stichters van de “Société Royale des Beaux-Arts et de Littérature”, waarvan hij de secretaris werd. Samen met Jean-Baptiste Delbecq stichtte hij in 1823 de “Messager des Sciences et des Arts du Royaume des Pays-Bas”. Na de onafhankelijkheid deed hij dit tijdschrift herleven onder de naam van “Messager des sciences historiques de Belgique”.

Leraar en lid van het Bestuurscollege van onze Academie introduceerde hij er lessen in meetkunde, perspectief en sierkunst.

In 1829 werd hij Provinciaal Archivaris van Oost-Vlaanderen en wanneer Charles Parmentier in 1832 aangesteld wordt als Stadsarchivaris wordt hij onder de voogdij geplaatst van Lieven De Bast.

Hij was een der eerste 7 leden van de in 1823 gestichte “Commissie van Monumenten en Stadsgezichten”.

Zoals meerdere intellectuelen uit die tijd was hij lid van de Vrijmetselaarsloge “La Félicité Bienfaisante”.

Een portret van hem, geschilderd door de zoon van Maes-Canini, hangt (of hing) in het Bijlokemuseum.

Typisch voor de huidige mentaliteit in onze stad is, dat wanneer men een nieuwe straatnaam nodig heeft, nooit denkt aan een verdienstelijke Gentenaar uit het verleden. Keus te over. Neen, nog liever een van die onnozele nietszeggende namen zoals bvb. Timicheg.

10 September 1867

Dood van Baron Jules de Saint-Genois.

Hij was ongetwijfeld een der beste geschiedschrijvers van de 19e eeuw.

Deze Gentse figuur was in feite geboren te St-Kwintens-Lennik op 22 Maart 1813.

Na middelbare studies te Mechelen liet hij zich in 1831 inschrijven aan onze Universiteit om er Rechten te studeren. Hij kwam er weldra onder de invloed van Professor Warnkönig die hem naar de Geschiedenis oriënteerde. Nog vooraleer hij zijn studies beëindigd had werd zijn eerste historisch werk bekroond door de Koninklijke Academie. Deze eerste studie zou door vele honderden andere gevolgd worden. Buiten deze zuiver wetenschappelijke bijdragen schreef de Saint-Genois ook talrijke historische romans. Zijn eerste, die uitgegeven werd toen hij 22 jaar oud was, “Hembyse, histoire gantoise de la fin du XVIe siècle” verwekte sensatie en de schrijver ontving een gouden medaille van de “Maatschappij voor Schoone Kunsten en Letteren”. Op het gebied van de historische romans kan hij beschouwd worden als een voorloper van Hendrik Conscience, met dien verstande nochtans dat hij het wel iets nauwer nam met de historische waarheid dan Conscience dit zou doen.

In 1836, hij is dan 23 jaar, wordt hij Provinciaal Archivaris van Oost-Vlaanderen. Bij de dood van Auguste Voisin in 1843 wordt hij hoogleraar-bibliothecaris aan onze Universiteit en zou dit blijven tot aan zijn dood in 1867.

de Saint-Genois was lid van talrijke verenigingen, commissies en geleerde genootschappen. Gedurende 31 jaren zou deze onvermoeibare werker ontelbare, zeer interessante bijdragen leveren aan de “*Messenger des Sciences historiques*”. Opmerkelijk is wel, dat, alhoewel hij meestal in het Frans schreef, hij de medestichter en de eerste voorzitter was van het “Willemsfonds”. Hij beoefende trouwens de Vlaamse letterkunde op zeer vlotte wijze en hij werd bij herhaling tot voorzitter verkozen op Nederlandse letterkundige congressen”.

Deze innemende persoonlijkheid had vrienden in alle kringen, en was Jan-Frans Willems een van zijn boezemvrienden, Kervyn de Volkaersbeke was er een andere.



Jules de Saint-Genois 1813-1867.

Na zijn dood op 10 September 1867 werd hij begraven op het Campo Santo. Drie jaar na zijn dood werd zijn borstbeeld onthuld in de Universiteitsbibliotheek.

Gent had het niet nodig geacht een straat naar hem te noemen, maar deze “vergetelheid” werd goed gemaakt door de gemeente Gentbrugge.

10 September 1890

Inwijding van de St-Machariuskerk door Mgr. Stillemans.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 1998- N° 1 - p. 23-24.

10 September 1956

Ingebruikname van de Gyrobussen.

Ze verzekerden de dienst tussen het Graaf van Vlaanderenplein en Merelbeke. De nadelen van dit systeem waren echter van dien aard dat hen geen lang leven beschoren werd.

11 September 1775

Ordonnantie op het gewicht van de kolen: “... Schepenen ordonneren aen de houllecolmeters ter ytleveringhe van de henegauwsche ende commynsche kolen te ghebruycken de ghewoonlycke maeten en interdicieren hun serieuselyc van in plaetse van diere te useren van gissynghen op pene van arbitraire correctie.”

11 September 1802

Geboorte van Karel Antheunis.

Deze orangistische advocaat was een van de adjoints van Metdepenningen.

Hij was betrokken bij de mislukte staatsgreep van Ernest Grégoire en Bertje Bast (2 Februari 1831). In 1832 moest hij verschijnen voor het Hof van Assisen, maar hij had inmiddels het hazenpad gekozen en werd bij verstek veroordeeld tot de doodstraf.

Maar in 1840 was hij reeds terug in Gent waar hij een der liberale leiders werd. Van 1852 tot 1864 was hij hier gemeenteraadslid. Hij woonde toen op de Ketelvest.

Hij stierf alhier op 21 April 1882.

Karel Antheunis en zijn broer Alfons waren geen arme sukkelaars en zij kregen de toelating om 2 straten te trekken door het beluik in de Lange

Violettestraat dat hen toebehoorde. Dit werden de Vijfwindgatenstraat en de Antheunisstraat.

11 September 1814

Bezoek aan Gent van de Prins van Oranje, de latere Willem I.
Groot banket bij d'Hane-Steenhuysse.
Daarna ging hij enkele minuten poseren bij Jozef Paelinck.

11 September 1898

Dood van Adolphe Samuel.
Zie "Ghendtsche Tydinghen" - 2004 - N° 6 - p. 376-377.

11 September 1905

Dood van Jan Pek.
Hij was een van die Gentse volkstypen waar onze stad vroeger zo rijk aan was en die nu volledig uit het straatbeeld verdwenen zijn.
Hij werd geboren op 27 September 1834 in de Vrouwmattenstraat. In feite heette hij Jean Trenteseau, maar in Gent wordt een bijnaam vlug gegeven en aangezien hij het beroep uitoefende van schoenmakersgast stond hij overal bekend als Jan Pek.
Hij was trouwens een populaire figuur die bekend stond voor zijn fratsen en in de meeste cafés zag men graag deze "lollekeshière" binnenkomen. Hij had overigens een niet onaardige tenorstem en hij moest nooit lang gepaaid worden om zich te laten horen, zij het dan ook dat het geen klassieke belcanto was, maar meestal gewaagde dubbelzinnige, Gentse kluchtenliedjes. Hij kon met zijn lippen een hele serie muziekinstrumenten imiteren; om maar te zeggen dat het zelden gebeurde dat hij in een café zèlf moest betalen.
Op een keer kwam hij in de "Café du Nord" op de Vrijdagmarkt binnen met een oude, vuile trekhond die aan een koord gebonden was. Iedereen begon te lachen en wou weten waar hij een dergelijk scharminkel vandaan had gehaald. "Lach niet, zei Jan Pek, da dës ne gelferde hond. Geef d'em iets mee eu lijnkerhand in hij zal het nie aannemen". Deze verklaring werd op ongeloof onthaald. Tegen een van de caféklanten die juist een macaronkoekje gekocht had zei hij; "Geef het hem maar, de duivel mag mij rekken als hij er aan komt." De man stak het koekje met zijn linkerhand vlak tegen de muil van de hond. "Hap" zei de hond en het koekje was binnen. "Gij smirrige dief, hij bijt âost mijn vingers af", riep de man kwaad. Jan Pek zei met het ernstigste gezicht

tegen zijn hond: “Gij lûulijke loeder, mij ezû in affronte doen valle, ‘k ben kwâod op eu.”

Een andere keer was hij, uitgedost als een echte heer naar de kermis van Gavere getrokken. Twee onguere kerels die dachten dat ze met een rijkaard te doen hadden, overvielen hem. In zijn zakken vonden zij slechts enkele centen en in de zak van zijn gilet, verbonden aan een koperen ketting, een oude doos van schoenblink die dienst moest doen als horloge. Uit woede wierpen ze hem in de Schelde en verspreidden het bericht dat hij in het water gesukkeld was en verdronken. Jan was evenwel aan wal kunnen komen en de volgende dag zat hij alweer aan zijn driepikkel schoenen te lappen toen hij de gazettenbaas hoorde passeren die met luide stem verkondigde: “De Gentse kluchtigaard Jan Pek die in dronken toestand verkeerde, is te Gavere in de Schelde gesukkeld en verdronken. Zijn lijk werd nog niet teruggevonden”. Jan Pek trok het venster open en riep: “Leugenirre!”

Maar hij zou toch op een dramatische wijze aan zijn einde komen. Op een nacht kwam hij thuis en, wat te veel gedronken hebbende, slaagde hij er niet in het glas op de petroleumlamp te plaatsen. De lamp viel om en de volgende dag vond men Jan Pek zwartgerookt terug, het glas nog in de hand. Hij was gestikt.



11 September 1962

Dood van Oswald De Schamphelaere II.

Hij had zijn vader Oswald I opgevolgd in het gekende rubberbedrijf.

Met zijn dood kwam er een einde aan de meer dan 100 jaar oude zaak.

Oudere Gentenaars zullen zich ongetwijfeld het speciale uitstalraam herinneren van de winkel in de Veldstraat. Het was een van die typische Gentse bedrijven zoals Tierentyn, Caron, Bloch, Sauer, Herckenrath, Vergaelen, etc. die iedereen kende, het waren van die vaste waarden. Van die zaken die iedereen sinds altijd gekend had.

De dag van vandaag komt men op 10 jaar tijd in hetzelfde pand 4 verschillende zaken tegen. Vroeger voelde men er geen behoefte aan een zaak om de 2 jaar volledig te herbouwen.

Schamphelaere was destijds gekend als leverancier van wat men nu deftig "condooms" noemt, maar die bij de oudere Gentenaar bekend stond als "schamfelirkes".

12 September 1556

Keizer Karel legt de keizerlijke waardigheid neer.

12 September 1584

Sluiting van de Calvinistische Universiteit.

Het waren Hembyze en Ryhove die in 1578 met politieke bedoelingen deze universiteit gesticht hadden. Dat woord "universiteit" moeten wij toch wel met een grove korrel zout nemen, want deze school had weinig gemeen met een universiteit zoals wij die nu kennen. Het was veeleer een Theologisch Centrum waar, naast godgeleerdheid volgens de leer van Calvijn, ook nog Griekse spraakkunst, Latijn en Hebreeuws onderwezen werd.

Het was aanvankelijk de bedoeling deze school onder te brengen in het door de Calvinisten afgeschaft Seminarie op de hoek van de Nederscheldestraat, maar voor de een of andere reden werd daar van afgezien en de Universiteit werd geopend in het in beslag genomen klooster van de Vrouwebroers in de Lange Steenstraat.

Wij laten een toenmalige kroniekschrijver aan het woord: "den 6den heeft zekere Kimedonck, professor van de geusche godgeleerdheid in den kleinen refter der Carmelieten, ten 8 uren 's morgens eene lofrede uitgesproken over de theologie, nu en dan iets bybrengende tegen het pausdom, zeggende dat de Roomsche Kerk, of haar theologanten sophisten, of neuswyze muggenzifters

waren.”

Een tamelijk uitgebreid professorenkorps was aangesteld en werd betaald door de Stad.

In 1580 verkocht het Calvinistisch stadsbestuur het afgeschafte klooster der Vrouwebroers en de Universiteit verhuisde naar het gewezen klooster van de Predikheren, anders gezegd, naar het Pand. Ze kwam er de daar enkele weken voordien gevestigde Latijnse School vervoegen. Deze Latijnse School maakte geen wezenlijk deel uit van de Universiteit, maar fungeerde als een soort voorbereiding daartoe. We zouden nu spreken van een Atheneum. Trouwens, naast de Latijnse School, sprak men toen reeds van het Theologisch Atheneum en van het Gereformeerd Atheneum.

Nu mag men het onderwijs in deze beide scholen niet onderschatten, men had er heel wat knappe koppen van internationale faam kunnen aantrekken.

Maar het einde van het Calvinistisch Regime was in zicht: de Zwijger was vermoord, Hembyze beschuldigd van verraad en geëxecuteerd, Gent kampte al geruime tijd met hongersnood en de situatie werd met de dag hachelijker. Zo kwam het dat op 12 September 1584 Kimedocnk aan de ingang van de Universiteit “doen plakken had eenen brief, bij dewelke hij te kennen gaf dat hij voortaan niet meer les zou geven, mits te ongelegenheid des tijds.”

12 September 1783

De Arme Claren die ontbonden werden door Jozef II vertrekken naar Poligny in Frankrijk.

12 September 1842

Geboorte van Stephanie Drory.

Zij was de dochter van de Directeur van de Gasfabriek.

Trouwde met August Kekulé op 24 Juni 1862.

Dood op 1 Mei 1863, enkele dagen na de geboorte van haar zoon Stephan.

12 September 1864

Door de te Luik van Charles Marcellis.

Zie “Ghendtsche Tydinghen” - 2007 - N° 4 - p. 244.

12 September 1872

Dood van Charles-Louis Spilthoorn.

Enkele woordjes over deze nu vergeten figuur die meer dan anderhalve eeuw geleden regelmatig in de belangstelling stond.

Geboren op 12 Oktober 1804 als zoon van een winkelier gaat hij studeren aan de Universiteit. Om zijn studies te kunnen bekostigen wordt hij wat wij nu een jobstudent zouden noemen. Hij behaalt hier zijn diploma van Dr. in de Rechten in 1829.

Deze advocaat is zeer actief op politiek vlak en reeds bij de Revolutie van 1830 speelt hij hier een belangrijke rol. Hij is 26 jaar wanneer hij door het Voorlopig Bewind aangesteld wordt als een der 3 Commissarissen voor Oost-Vlaanderen.

Staat hij volledig achter de Omwenteling, dan is hij - naast anderen - gekant tegen een koning. Hij is een overtuigde republikein, iets waar in die tijd heel wat risico's aan verbonden waren. Hij stak zijn overtuiging trouwens niet onder stoelen of banken en in 1848 stichtte hij het Republikeins weekblad "Artevelde".

Sommige van zijn uitspraken worden hem niet in dank afgenomen in bepaalde kringen, zoals bvb. "Die Jezuiten hebben het volk nog meer onderdrukt dan al de pausen; zij hebben altijd samengespannen met de Koning, de edelen, de rijken om het volk te onderdrukken."

Het was duidelijk dat men slechts een gelegenheid afwachtte om met hem af te rekenen en deze zou zich weldra voordoen. Na de Parijse revolutie van Februari 1848 had Spilthoorn aldaar contacten gelegd. Toen hij terugkwam in België werd hij op 20 Maart aangehouden in Kortrijk. Hij werd ervan beschuldigd de bende van Risquons-Tout georganiseerd te hebben of toch geholpen hebben te organiseren. Het proces kwam voor het assisenhof in Antwerpen. Onder de 43 beschuldigten waren er 14 Belgen, waaronder 9 geboren of wonende in Gent. Op de vraag of Spilthoorn schuldig was er in gepoogd te hebben de Belgische Regering omver te werpen door een gewapende actie, werd door de jury bevestigend geantwoord, alhoewel hij ontkende. Hij werd terdoodveroordeeld. Hij weigerde een genadeverzoek in te dienen omdat zijn geweten zuiver was. Het zijn de leden van de Gentse Balie die genade vragen. De doodstraf wordt omgezet in 20 jaar opsluiting en hij wordt overgebracht naar de Citadel van Hoei.

Na 7 jaar wordt hij vrijgelaten op voorwaarde dat hij naar Amerika gaat en er blijft wonen. Hij vestigt zich in New-York als advocaat en heeft er weldra een drukke praktijk.

Na 15 jaar ballingschap komt hij terug naar België en vestigt zich in Brussel waar hij zou sterven.

12 September 1892

Opening van de Stadsschool in de Van Monckhovenstraat.

12 September 1914



Simonne Van Parijs 1914-1998.

Geboorte van Simonne van Parijs.

Deze zangeres debuteerde in 1933 in het “Geluk in het Werk”.

Zij stierf te Blankenberge op 13 Januari 1998.

Hugo Collumbien